

PARTER

Sökande

Vattenfall AB
169 92 Solna

Ombud: Marie-Louise Olvstam
c/o AB SVAFO
Box 90
611 23 Nyköping

SAKEN

Ansökan om tillstånd till fortsatt servicedrift, nedmontage och avveckling av radioaktivt avfall m.m. på Ågestaverket

AnläggningsID i Miljöboken: 29978
Koordinater (SWEREF99): N 6567074, E 675995

DOMSLUT

Specifik miljöbedömning

Mark- och miljödomstolen godkänner den upprättade miljökonsekvensbeskrivningen och beslutar att miljöbedömningen kan slutföras.

Tillstånd

Mark- och miljödomstolen ger Vattenfall AB tillstånd enligt 9 kap. 6 § miljöbalken till fortsatt servicedrift samt nedmontering och rivning av Ågestaverket, allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad ansökningshandlingarna utvisar. Tillståndet gäller femton år från det att denna dom har vunnit laga kraft.

Villkor

Mark- och miljödomstolen förordnar att den tillståndsgivna verksamheten ska bedrivas med följande villkor.

1. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden har redovisat i ansökan och i övrigt åtagit sig i detta mål.
2. Kemikalier och avfall ska förvaras på sådant sätt att det inte förorenar omgivningen. Uppställning av packade avfallskollin ska ske på hårdgjord yta.
3. Den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder får inte överstiga följande begränsningsvärden:

Dag (kl. 06.00–18.00) 50 dB(A)

Kväll (kl. 18.00–22.00) 45 dB(A)

Natt (kl. 22.00–06.00) 40 dB(A)

Kontroll av de angivna begränsningsvärdena ska ske genom närfältsmätningar och beräkningar efter tillsynsmyndighetens begäran. Närfältsmätningar och beräkningar ska ske enligt Naturvårdsverkets vägledning.

Delegation

Mark- och miljödomstolen överlåter, med stöd av 22 kap. 25 § miljöbalken, till ansvarig tillsynsmyndighet att vid behov besluta om ytterligare villkor i syfte att begränsa spridning av föroreningar till vatten, mark eller luft.

Igångsättningstid

Nedmontering och rivning av Ågestaverket ska ha inletts senast inom fem år från det att denna dom vinner laga kraft. Vattenfall AB ska underrätta berörda tillsynsmyndigheter när tillståndet tagits i anspråk i denna del.

.

Förordnande om tidigare tillstånd

Tidigare tillstånd till servicedrift, meddelat av Nacka tingsrätt, miljödomstolen, genom dom den 25 november 2008 i mål M 2094-07, upphör att gälla när denna dom vinner laga kraft.

Verkställighetsförordnande

Mark- och miljödomstolen förordnar att tillståndet får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft.

BAKGRUND, TIDIGARE PRÖVNING

Ågestaverket var Sveriges första kommersiella kärnkraftverk och var i drift mellan 1964 och 1974, beläget i Huddinge kommun, ca 4 km söder om Farsta.

Anläggningen ligger i ett berggrum, inneslutet i ett plåtskal. Anläggningen ägs till lika delar av AB SVAFO och Vattenfall AB och servicedrift bedrivs enligt avtal av SVAFO med Vattenfall som tillståndshavare. Stockholms stad äger fastigheten. Anläggningen befinner sig i en driftsfas kallad servicedrift, vilket består av underhåll, tillsyn, radiologisk omgivningskontroll samt åtgärder för att underlätta den framtida rivningen.

Miljödomstolen vid Nacka tingsrätt har i dom den 25 november i mål M 2094-07 meddelat tillstånd att bedriva servicedrift för inledande avveckling av Ågestaverket. Tillståndet är tidsbegränsat till och med utgången av 2020.

Vattenfall AB (bolaget) önskar nu gå vidare i avvecklingen och genomföra nedmontering och rivning för att avlägsna resterande radioaktivt kontaminerat material från platsen.

De åtgärder som omfattas av ansökan ska även prövas enligt kärntekniklagen (1984:3).

BOLAGETS YRKANDEN

Sökanden ansöker om tillstånd enligt 9 kap. 6 § miljöbalken för fortsatt servicedrift samt nedmontering och rivning av Ågestaverket, allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad ansökningshandlingarna utvisar.

Sökanden yrkar vidare

- att mark- och miljödomstolen en godkänner den till ansökan bifogade miljökonsekvensbeskrivningen
- att tillståndet får tas i anspråk även om det inte vunnit laga kraft, och

- att någon särskild igångsättningstid enligt 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken inte ska föreskrivas.

I den del ansökan avser tillstånd till nedmontering och rivning yrkar bolaget att igångsättningstiden bestäms till fem år, och i andra hand fyra år. Det nu gällande, tidsbegränsade tillståndet kan enligt bolaget upphävas och det nya tillståndet tas i anspråk den dag domen vinner laga kraft.

Bolaget yrkar att tillstånden inte ska tidsbegränsas och i andra hand att tillståndet tidsbegränsas så att nedmontering och rivning ska vara genomförd senast femton år efter det att tillståndet har vunnit laga kraft.

BOLAGETS FÖRSLAG TILL VILLKOR M.M.

Bolaget har i ansökan föreslagit följande villkor för verksamheten:

1. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden har redovisat i ansökan och i övrigt åtagit sig i detta mål.
2. Kemikalier och avfall ska förvaras på sådant sätt att det inte förorenar omgivningen. Uppställning av packade avfallskollin ska ske på hårdgjord yta.
3. Den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder får inte överstiga följande begränsningsvärden:

Dag (kl. 06.00–18.00)	50 dB(A)
Kväll (kl. 18.00–22.00)	45 dB(A)
Natt (kl. 22.00–06.00)	40 dB(A)

Kontroll av de angivna begränsningsvärdena ska ske genom närfältsmätningar och beräkningar efter tillsynsmyndighetens begäran. Närfältsmätningar och beräkningar ska ske enligt Naturvårdsverkets vägledning.

I bemötande av inkomna yttranden har bolaget godtagit kommunens förslag på delegation enligt följande:

- Mark- och miljödomstolen överlåter till tillsynsmyndigheten att vid behov besluta om ytterligare villkor om begränsning av risken för spridning av

föroreningar till vatten eller mark från hanteringen av avfall och övrig verksamhet utomhus.

BOLAGETS UTVECKLING AV TALAN

Bolaget har utvecklat sin talan i enlighet med vad som framgår av bolagets ansökan (domsbilaga 1) och vad som framgår nedan under rubriken Bolagets bemötande av inkomna synpunkter inklusive kompletteringar.

Beträffande igångsättningstid har bolaget anfört följande. Enligt nuvarande planering avser bolaget att inleda nedmontering och rivning så snart alla tillstånd har erhållits, vilket bedöms inträffa under december 2019. Det finns dock flera faktorer som kan komma att påverka tidplanen. Bland annat kan tillståndsprövningarna enligt kärntekniklagen och plan- och bygglagen bli försenade till följd av resursbrist hos berörda myndigheter eller å grund av överklaganden. Inom Vattenfallskoncernen pågår för närvarande rivning av R2-reaktorn i Studsvik i Nyköpings kommun och planering pågår inför rivning av reaktorerna Ringhals 1 och 2 i Varbergs kommun. Rivningen av R2-reaktorn har blivit försenad, vilket innebär att det kan bli brist på interna resurser som kan driva avvecklingen av Ågestaverket. Det finns även vissa osäkerheter om tillgången på entreprenörer för själva rivningen, särskilt mot bakgrund av att två reaktorer i Oskarshamn och två reaktorer i Ringhals avses rivas inom de närmaste åren. Det kan noteras att Växjö tingsrätt, mark- och miljödomstolen, den 20 juni 2018 i mål M 2836-17 beslutat om en igångsättningstid på tio år i mål avseende nedmontering och rivning av reaktorerna Oskarshamn 1 och 2. Mot bakgrund av ovanstående anser bolaget att fem år är en rimlig igångsättningstid.

I fråga om tidsbegränsning av tillstånd har bolaget angivit följande. I första hand ska tillståndet inte tidsbegränsas. Det finns en lagstadgad skyldighet att nedmontera och riva Ågestaverket och någon tidsbegränsning behövs därmed inte för att säkerställa att sökanden tar sitt ansvar för att avlägsna radioaktivt material från anläggningen. I andra hand yrkar sökanden att tillståndet tidsbegränsas så att

nedmontering och rivning ska vara genomförd senast femton år efter att tillståndet har vunnit laga kraft. Nedmontering och rivning förväntas pågå under tre till sex år. Därefter måste bolagets ansöka om friklassning hos Strålsäkerhetsmyndigheten, vilket är en administrativ process där sökanden måste visa att radioaktivitet är avlägsnad till nivåer som accepteras av Strålsäkerhetsmyndigheten. Denna process kan pågå i ett eller flera år. Erfarenheten från avvecklingen av R2-reaktorn i Studsvik har visat att avvecklingen tar längre tid än beräknat. I det fallet erhöles tillstånd enligt miljöbalken 2007 och avvecklingen bedömdes vid ansöknings-tillfället vara avslutad vid utgången av år 2016 (Stockholms tingsrätts, miljödomstolen, dom i mål M 4268-06). Nedmontering och rivning pågår fortfarande och efter ansökan har genomförandetiden förlängts av mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt till utgången av år 2020 (mål M 5906-14). Mark- och miljödomstolen i Växjö har inte funnit skäl att tidsbegränsa tillståndet för nedmontering och rivning av Oskarshamn 1 och 2 (mål M 2836-17).

INKOMNA SYNPUNKTER

Myndigheter som avstått från att yttra sig

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Havs- och vattenmyndigheten och Statens geologiska undersökning har meddelat att de avstår från att lämna synpunkter.

Tillsynsnämnden i Huddinge kommun

Övergripande inställning avseende tillstånd och villkor m.m.

Nämnden bedömer övergripande utifrån handlingarna i ansökan att tillstånd kan beviljas i enlighet med ansökan och bolagets övriga yrkanden och föreslagna villkor.

Tillsynsnämnden yrkar på följande villkor:

- Mark- och miljödomstolen överlåter till tillsynsmyndigheten att vid behov besluta om ytterligare villkor om begränsning av risken för spridning av

föroreningar till vatten eller mark från hanteringen av avfall och övrig verksamhet utomhus.

Övriga synpunkter på ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen

Nämnden anser liksom bolaget att det är lämpligt att även de anmälningsskyldiga åtgärderna prövas inom ramen för målet då de har ett nära samband med nedmonteringen av Ågestaverket.

Nämnden anser att miljökonsekvensbeskrivningen och övrigt material som tillhör ansökan ger ett gediget intryck och tydligt redogör för risker och bedömd påverkan på människors hälsa och miljön. Strålsäkerhetsmässiga aspekter är väl belysta såvitt nämnden kan bedöma.

Föroreningsskada, PFAS i berggrundvatten

Nämnden har, ifråga om PFAS, i sitt första yttrande anfört och begärt kompletteringar enligt följande.

Eventuella förändringar av nivå och flöde av berggrundvatten, kopplat till den sökta verksamheten och PFAS-föroreningarna i området bör tydliggöras ytterligare. Detta för att inte försämra förutsättningarna för efterbehandling och/eller öka spridningen av de PFAS-föroreningar som orsakats av Storstockholms brandförsvares tidigare övningsverksamhet.

Rening av bergdränage från PFAS kan komma att krävas under lång tid, inte osannolikt även efter avvecklingen av Ågestaverket. Aktuella uppmätta halter summa 11 PFAS i bergdränagevattnet är ca 10 000–15 000 ng/l. SGI:s preliminära riktvärde för PFOS i grundvatten är 45 ng/l.

Enligt ansökan kommer pumpningen till reningsanläggningen för PFAS kunna fortsätta som i nuläget från bergdränagebassängen samt från pumpsumpen i transporttunneln, även efter avvecklingen av Ågestaverket. Men det bör tydliggöras ytterligare om nivån eller flödet av berggrundvatten ändå påverkas, eftersom den

sökta verksamheten innebär relativt omfattande ingrepp i bergrum och byggnadsstrukturer. Exempelvis finns det 35 punkter för bergdränage i plåtskalet kopplade till ledningar inom plåtskalet.

Kommer dessa bergdränageledningar att omfattas av förslutningen och påverkas i så fall nivå eller strömning av berggrundvatten? Kommer de sökta åtgärderna sammantaget påverka nivå eller strömning av berggrundvatten i området?

I ansökan redovisas ingen planerad borrning i berg. Nämnden vill ändå framhålla att mer omfattande borrning i berg ej bör ske utan hydrogeologisk utredning gällande risker för spridning av PFAS och förutsättningar för efterbehandling.

Risken för PFAS-kontaminering av fast och flytande avfall samt verktyg och annan utrustning som nyttjas vid den sökta verksamheten bör beaktas.

Nämnden har i sitt andra yttrande efter bolagets komplettering anfört följande.

Nämnden instämmer i bolagets bedömning att det är lämpligare att reglera hanteringen av grundvattnet och PFAS-föroreningarna i länsstyrelsens löpande tillsyn än som ett tillståndsvillkor. Åtgärden att pumpa bort inträngande grundvatten kring Ågestaverket har, såvitt nämnden kan bedöma, inget närmare samband med nedmonteringen eller den fortsatta servicedriften av Ågestaverket.

Frågan om kulturarv

Vad gäller det kulturarv som riskerar att skadas av nedmonteringen anser nämnden att intresset att säkra miljön genom att det radioaktiva materialet omhändertas väger tyngre. Nämnden instämmer härvid i bolagets bedömning.

Föroreningar till dagvatten och mark

Skyddsåtgärder utöver bolagets villkorsförslag gällande hantering och rening av dagvatten från verksamheten bör delegeras till tillsynsmyndigheten.

Förekommade hantering av oemballerat konventionellt avfall bör ske nederbördsskyddat för att minimera dagvattenförorening. Oljeavskiljare eller motsvarande rening bör installeras till logistikytan utomhus. Sådan dagvattenrening kan sannolikt integreras med den hålltank som nämns i ansökan. Huddinge kommuns riktlinjer för dagvatten (som bifogats till nämndens yttrande) bör innehållas avseende föroreningshalter.

Strålsäkerhetsmyndigheten

Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) tillstyrker bolagets ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till fortsatt servicedrift, nedmontering och rivning av Ågestaverket. SSM bedömer även att miljökonsekvensbeskrivningen kan godkännas utifrån SSM:s ansvarsområde.

Ansökan

Bolaget beskriver i ansökan omfattning, avgränsning, avvecklingens slutmål och hur de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken uppfylls. SSM bedömer att ansökan i tillräcklig omfattning beskriver hur bolaget planerar att genomföra avvecklingen av Ågestaverket.

SSM har inga synpunkter på de yrkanden bolaget anger i ansökan.

Miljökonsekvensbeskrivning

SSM bedömer att bolaget i miljökonsekvensbeskrivningen tillsammans med den utläppsanalys (bilaga 4 till miljökonsekvensbeskrivningen) som lämnats in, i tillräcklig omfattning har beskrivit de punkter som SSM angett som viktiga vid samrådet. Sammantaget bedömer SSM att miljökonsekvensbeskrivningen kan godkännas utifrån de aspekter som rör säkerhet och strålskydd.

Länsstyrelsen

Tillåtlighet

Länsstyrelsen, som tidigare med hänsyn till kulturhistoriska värden motsatt sig tillstånd, medger nu, efter bolagets bemötande och kompletterande redovisning, att tillstånd enligt miljöbalken kan meddelas.

Länsstyrelsen har i fråga om kulturmiljöintresset upplyst om att länsstyrelsen den 22 januari 2019 beslutat om anmälningsplikt enligt 3 kap. 6 § kulturmiljölagen (1988:950) för vissa åtgärder och anfört att beslutet innebär att genomförandet av det sökta tillståndet kan förhindras, men att det inte innebär ett hinder mot tillstånd enligt miljöbalken.

Frågan om villkor för PFAS

Länsstyrelsen har i sitt första yttrande bl.a. redovisat följande i fråga om PFAS. Länsstyrelsen förbjöd bolaget att efter den 1 juli 2017 släppa ut orenat vatten från Ågestaverkets bergrum till Orslången eftersom höga halter hade upptäckts i bergdränagevattnet. Den 30 juni 2017 tog bolaget en ny reningsanläggning i bruk för att rena vatten innan det når Orslångsdiket. Länsstyrelsen har den 6 november 2018, med stöd av delegation i miljödomstolens vid Nacka tingsrätt dom den 25 november 2008 (mål nr M 2094-07) om tillstånd för nedmontering och avveckling av Ågesta kraftvärmereaktor, beslutat att bolaget ska iakttä följande försiktighetsmått:

1. Utgående vatten från reningsverket till Orslångsdiket får som riktvärde inte överstiga 240 ng/l SUMMA 11 PFAS beräknat som ett glidande månadsmedelvärde. Sex på varandra uppmätta månadshalter under ett tidsintervall bildar ett medelvärde.
2. När utgående vatten från reningsverket till Orslångsdiket når 370 ng/l SUMMA 11 PFAS per månad ska verksamheten vidta åtgärder för att förbättra reningen.

Länsstyrelsen, som tidigare anfört att det för den fortsatta servicedriften bör fastställas ett villkor avseende utsläpp av PFAS, medger nu, efter bolagets

bemötande och kompletterande redovisning, att inget villkor om PFAS fogas till tillståndet.

Länsstyrelsen konstaterar att bolaget i yttrandet har utvecklat riskerna med avvecklingen av Ågestaverket och dess konsekvenser av utsläpp till vatten vad gäller PFAS. Länsstyrelsen bedömer att redovisningen av riskerna är tillräcklig. Bolaget har motsatt sig att villkor beträffande PFAS fastställs i målet eftersom reningen antas fortgå under lång tid, sannolikt många år efter den ansökta verksamheten är avslutad samt att villkor kan behöva justeras på grund av ny kunskap och teknik utvecklas. Länsstyrelsen finner att något villkor beträffande PFAS inte behövs och att frågan kan hanteras av tillsynsmyndigheten.

Länsstyrelsen medger därför förslaget med innebörden att Mark- och miljödomstolen ska överlåta till tillsynsmyndigheten att vid behov besluta om ytterligare villkor om begränsning av risken för spridning av föroreningar till vatten eller mark från hantering av avfall och övrig verksamhet utomhus.

Anmälningsskyldighet enligt kulturmiljölagen

Länsstyrelsen har enligt 1 kap. 2 § kulturmiljölagen ansvar för det statliga kulturmiljöarbetet i länet. Länsstyrelsen anser att Ågesta kärnkraftverk bör bevaras och göras tillgängligt för allmänheten. För att ett bevarande och tillgängliggörande i form av museiverksamhet ska vara möjligt bedömer länsstyrelsen att staten bör vara ägare och förvaltare av anläggningen och att Riksantikvarieämbetet förklarar anläggningen som statligt byggnadsminne. Länsstyrelsen har därför i en skrivelse till Kulturdepartementet föreslagit att möjligheterna att bevara och tillgängliggöra Ågestaverket bör utredas.

Innan Kulturdepartementet har tagit ställning är förutsättningarna för ett bevarande av Ågesta kärnkraftverk oklara. Länsstyrelsen har därför i ett beslut den 22 januari 2019 bedömt att det är motiverat att förordna om s.k. anmälningsskyldighet enligt 3 kap. 6 § kulturmiljölagen för åtgärder som väsentligt kan minska anläggningens kulturhistoriska värde i avvaktan på avgörande i frågan från Kulturdepartementet.

Enligt den nämnda anmälningsplikten ska länsstyrelsen inom en månad från det att anmälan kommer in till länsstyrelsen avgöra om den anmälda åtgärden får utföras eller ska förbjudas enligt 3 kap. 5 § samma lag. Under denna tid får den anmälda åtgärden inte vidtas utan att länsstyrelsen har medgett det. Ett sådant förbud får gälla för en tid av högst sex månader. Om det finns synnerliga skäl får det förlängas, dock högst med sex månader för varje gång.

I länsstyrelsens beslut om anmälningsplikt anges, med hänvisning till en karta som har fogats till beslutet, att anmälningsplikten gäller:

- rivning, exteriöra och interiöra förändringar av turbinhallen och transporttunnelns mynning,
- rivning, interiöra förändringar av de i berget förlagda ställverk, kontrollrum, reaktorhall och transporttunnel,
- rivning och exteriöra förändringar av reningsanläggning, laboratorie- och verkstadsbyggnad, administrationsbyggnad, vaktkur och kyltorn.

Länsstyrelsens beslut innebär inte ett formellt hinder mot det sökta tillståndet enligt miljöbalken. Men det får till innebörd att det är osäkert om någon nedmontering av Ågestaverket kan genomföras. Skulle Kulturdepartementet komma fram till att det inte är aktuellt med ett statligt förvärv av anläggningen kommer länsstyrelsens beslut om anmälningsplikt att upphävas.

Länsstyrelsens tidigare synpunkter på konsekvensbeskrivningen

Länsstyrelsen har i tidigare yttrande påpekat att det i miljökonsekvensbeskrivningen är otydligt beskrivet vilka anläggningar/byggnader i området som ingår i ansökan och vilka byggnader/anläggningar som bolaget planerar att avveckla eller låta vara kvar. Bolaget har nu lämnat in en förtydligande figur (se figur 1 nedan) där ansökans avgränsning är markerad och en layoutritning (se figur 2 nedan) där det framgår vad som omfattas av nedmontering och rivning.

Det framgår nu för länsstyrelsen att avfallssorteringen och friklassning kan komma att ske i Ågesta eller på annan plats. Länsstyrelsen motsätter sig inte detta.

Länsstyrelsen har saknat en beskrivning om hur bolaget har planerat att förebygga de risker som är kopplade till det konventionella avfallet och det farliga avfallet som uppstår vid rivningen. Bolaget har i yttrandet kompletterat ansökan med detta och länsstyrelsen har inga ytterligare synpunkter.

Bolaget har i yttrandet utvecklat riskerna med avvecklingen av Ågestaverket och dess konsekvenser av utsläpp till vatten vad gäller PFAS. Länsstyrelsen bedömer att bolaget har sammanfattat riskerna tillräckligt.

Länsstyrelsen uppskattar de förtydliganden som bolaget har gjort av vad som ska rivas och instämmer i bolagets bedömning att det är lämpligt att hela anläggningen värderats.

Egle Rindzeviciute, lektor (associate professor) vid School of Law, Social and Behavioural Sciences, Kingston University i London

Egle Rindzeviciutes yttrande kan sammanfattas enligt följande. Dr Rindzeviciutes vill uttrycka starkt stöd för att Ågestaverket bevaras som ett betydelsefullt exempel på tidig utveckling av kärnkraftsteknik i Sverige. Han informerar om att det bildats ett forskningsnätverk, "Nuclear Cultural Heritage: From Knowledge to Practice". Han vill uppmuntra ägaren av verket att inte gå vidare med planerna på rivning samt uppmuntra de myndigheter som har ansvar för bevarandet av kulturarvet att vidta åtgärder för att säkra bevarandet av anläggningen som ett kulturarv.

Miles Oglethorpe, ordförande för organisationen The International Committee on the Conservation of the Industrial Heritage (TICCIH)

Miles Oglethorpes har sammanfattningsvis anfört följande. Ågestareaktorn är mycket viktig i utvecklingen av svensk kärnkraftsindustri. Ågesta är, genom Svafos arbete med att sköta Ågesta sedan stängningen 1974 och den dokumentation som gjorts med stöd av länsstyrelsen och muséer, en värdefull resurs för utbildning. Organisationen önskar att man beaktar det stora allmänna intresset och Ågesta stora betydelse i historiskt och tekniskt avseende och att man därför stoppar planerna på rivning och istället överväger alternativ.

BOLAGETS BEMÖTANDE AV INKOMNA SYNPUNKTER INKLUSIVE KOMPLETTERINGAR

Bemötande av synpunkter från Huddinge kommun, tillsynsämnden

Förslag till villkor

Sökanden medger kommunens yrkande om villkor enligt följande: ” Mark- och miljödomstolen överlåter till tillsynsmyndigheten att vid behov besluta om ytterligare villkor om begränsning av risken för spridning av föroreningar till vatten eller mark från hanteringen av avfall och övrig verksamhet utomhus.”

PFAS och ansökans avgränsning

Frågor kring PFAS redovisas nedan i bemötande av synpunkter från länsstyrelsen.

Hantering av oemballerat konventionellt avfall

Hantering av konventionellt avfall som utgör farligt avfall kommer att ske nederbördsskyddat. Konventionellt icke farligt avfall kommer att sorteras i containrar. För att kunna få en effektiv lastning med truck, är det inte möjligt att väderskydda dessa.

Dagvattenhantering vid logistikyta

Dagvattnet från logistikytan kommer att passera oljeavskiljare innan det släpps till recipienten antingen genom att en ny oljeavskiljare installeras eller genom samnyttjande av befintlig oljeavskiljare på fastigheten.

Bemötande av synpunkter från länsstyrelsen

Verksamhetens tillåtlighet

Länsstyrelsen har inledningsvis avstyrkt ansökan i den del som avser nedmontering och rivning, men tillstyrker ansökan avseende fortsatt servicedrift.

Som skäl för avstyrkan hänvisar länsstyrelsen till en skrivelse till regeringen där länsstyrelsen föreslår att staten ska köpa Ågestaverket samt genomföra ändringar i

kärntekniklagen så att anläggningen inte behöver rivas samt ändringar i finansieringslagen så att medel som avsatts för rivning i stället kan användas för att bevara Ågestaverket.

Tillåtligheten enligt miljöbalken

Sökanden, såsom tillståndshavare enligt kärntekniklagen och verksamhetsutövare enligt miljöbalken, har att förhålla sig till lagstiftningen såsom den ser ut idag. Det är bolagets bedömning att det är uppenbart att den ansökta verksamheten är tillätlig i enlighet med miljöbalkens bestämmelser:

- Verksamheten strider inte mot kommunala planer
- Verksamheten medför inte att någon miljö kvalitetsnorm överskrids
- Verksamheten bedöms ha en mycket liten påverkan på miljön och pågår under en begränsad tid
- Sökanden har visat att de allmänna hänsynsreglerna uppfylls

Ett beslut om anmälningsplikt i enlighet med 3 kap. 6 § kulturmiljölagen medför inte ett direkt hinder för tillåtlighet enligt miljöbalken. Enligt bolaget påverkar det inte heller bedömningen av hur de allmänna hänsynsreglerna kan anses uppfyllda. Kulturintresset är beaktat i målet i den mån det kan anses rimligt. En slutsats med innebörd att nedmontering och rivning inte får ske strider mot skälighetsregeln i 2 kap. 7 § miljöbalken. Nyttan för kulturintresset av att ansökan om nedmontering och rivning inte tillåts kan inte anses stå i proportion till de kostnader och olägenheter det innebär för verksamhetsutövaren. Särskilt med hänseende till det straffsanktionerade krav på avveckling som följer av kärntekniklagen, se vidare nedan.

Skyldighet att avveckla enligt kärntekniklagen och miljöbalken

Enligt bestämmelserna i 10 § kärntekniklagen (1984:3) föreligger en skyldighet att avveckla Ågestaverket. De ansökta åtgärderna är nödvändiga för att säkerställa att avvecklingen sker säkert och effektivt. Bestämmelsen i 10 § kärntekniklagen stadgar att den som är innehavare av ett kärntekniskt tillstånd (tillståndshavaren) ska: ”vidta de åtgärder som behövs för att på ett säkert sätt avveckla och riva

anläggningar som verksamheten inte längre ska bedrivas i till dess att all verksamhet vid anläggningarna har upphört och allt kärnämne och allt kärnavfall placerats i ett slutförvar som slutligt förslutits.”

Utgångspunkten är således att tillståndshavaren ska säkerställa att allt radioaktivt material ska avlägsnas från anläggningen och att det radioaktiva materialet tas om hand på ett slutligt sätt.

I propositionen till kärntekniklagen anges att ”...måste de krav som ställs på omhändertagande av kärnavfall med nödvändighet vara mycket långtgående med hänsyn till säkerhet och strålskydd. Detsamma gäller i fråga om avveckling och rivning av en anläggning. I denna skyldighet ingår även en fullständig demontering och bortforsling av t.ex. en reaktor och övriga anordningar som ingår i reaktoranläggningen.”

I propositionen hänvisas till Atomlagstiftningskommittén som uttalat att det ansvar som åvilar tillståndshavaren ”...ligger i linje med den allmänt godtagna principen att den som driver en industriell verksamhet också skall ansvara för att de problem som verksamheten ger upphov till kan lösas.”

I direktiven till Atomlagstiftningskommittén anges tydligt: ”att denna grundläggande princip ska vara utgångspunkt för kommitténs arbete.”

För att säkerställa att tillståndshavarna kan ta ansvar för avvecklingen, avsätter tillståndshavarna medel till kärnavfallsfonden i enlighet med lagen (2006:647) om finansiering av kärntekniska restprodukter. Det enda syftet med den lagen är att finansiera avveckling.

Principen om att förorenaren betalar (Polluter Pays Principle) har kommit till uttryck i 2 kap. 8 § miljöbalken och får anses vara en av hörnstenarna inom svensk och internationell miljö rätt, det vill säga att den som bedrivit en verksamhet är skyldig att ansvara för att omhänderta föroreningar som verksamheten har orsakat.

Sökanden vill betona att det inte finns några tekniska möjligheter att avlägsna det radioaktiva materialet utan att samtidigt göra mycket stor åverkan på anläggningen, vilket innebär att ett bevarande förutsätter att radioaktiviteten lämnas kvar och att Polluter Pays Principle därmed inte kan efterlevas.

Principen om lex specialis

Enligt miljöbalkens portalparagraf ska miljöbalken tillämpas både så att människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter (punkt 1) och så att värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas (punkt 2).

I detta mål ställs miljöbalkens Polluter Pays Principle och kärntekniklagens skyldighet att riva mot kulturmiljölagens önskemål om bevarande. Eftersom alla tre författningarna är på samma nivå i laghierarkin, får lagtolkningsprincipen om Lex Specialis tillämpas. Enligt denna princip har en mer specifik författning företräde framför en mer allmänt hållen författning. Både kulturmiljölagen och miljöbalken är ramlagstiftningar som är avsedda att kunna tillämpas brett inom ett stort antal områden. Inga beslut kring Ågestaverket är fattade enligt kulturmiljölagen och kulturmiljölagens allmänna bevarandepprinciper kommer endast till uttryck i en generell skrivning i portalparagrafen som inte är straffsanktionerad. Kärntekniklagen är däremot specifik och skyldigheten att avveckla i 10 § riktar sig till tillståndshavaren och paragrafen är straffsanktionerad. Därmed torde det vara uppenbart att kärntekniklagens skyldighet att riva överrider kulturmiljölagens mer allmänna skyldighet att bevara i enlighet med principen om lex specialis.

Parallella prövningar

Sökanden yrkar att mark- och miljödomstolen ska avgöra målet utifrån miljöbalkens gällande bestämmelser om tillåtlighet. Att länsstyrelsen överväger att besluta om anmälningsplikt enligt kulturmiljölagen påverkar inte tillåtligheten enligt miljöbalken. Om ett sådant beslut skulle fattas får konsekvenserna därav hanteras i särskild ordning utanför denna process.

Sökanden yrkar att Strålsäkerhetsmyndighetens yttrande inhämtas avseende denna fråga.

Villkor avseende PFAS

Sökandens inställning till länsstyrelsens yrkande

Sökanden tolkar länsstyrelsens yttrande som ett yrkande om att mark- och miljödomstolen ska fastställa de villkor som länsstyrelsen beslutat den 6 november 2016 ska gälla för rening av PFAS-föreningar.

Sökanden motsätter sig att villkor avseende PFAS fastställs i detta mål. Reningen antas behöva fortgå under tämligen lång tid, sannolikt många år efter att den ansökta verksamheten i detta mål är avslutad. Rening av PFAS är en tämligen ny företeelse i samhället och metoder och villkor kan behöva justeras varefter ny kunskap och teknik utvecklas. Mot denna bakgrund är det lämpligt att länsstyrelsen fortsätter hantera villkoren för PFAS-reeningen.

Det är bolagets bedömning att länsstyrelsen har mandat att föreskriva om villkor rörande rening av PFAS i egenskap av tillsynsmyndighet för föreningar som faller under 10 kap. miljöbalken, det vill säga utan delegation från Mark- och miljödomstolen.

Bakgrund – PFAS

I syfte att hålla anläggningen inne i bergrummet torr pumpas inträngande grundvatten till Orångsdiket (se avsnitt 9.2.2.3 i miljökonsekvensbeskrivningen).

Under 2016 upptäcktes förekomst av PFAS-ämnen i det grundvatten som tränger in i bergrummet vid Ågestaverket. PFAS-ämnena härrör inte från verksamheten vid Ågestaverket, utan kommer med all sannolikhet från Storstockholms brandförsvares verksamhet där övning med släckskum innehållande PFAS-ämnen har förekommit uppe på berget i Ågesta.

Länsstyrelsen i Stockholms län initierade 2016 ett ärende mot bolaget i egenskap av verksamhetsutövare för det utpumpade vattnet samtidigt som Huddinge kommun hanterar övriga föroreningar av PFAS som hittats i de verksamheter på fastigheten som bedrivs av Storstockholms brandförsvaret.

År 2017 installerades ett kolfilter för rening av de flöden som bolaget pumpar till Orslångsdiket. Reningsgraden har hela tiden varit hög, men filtrets tillförlitlighet har förbättrats ytterligare genom ett förfinat kontrollprogram. Den 6 november 2018 beslutade länsstyrelsen om villkor för reningen.

Den ansökta verksamheten påverkar inte reningen av PFAS

Föreliggande ansökan omfattar inga åtgärder enligt 11 kapitlet miljöbalken.

Pumpningen av grundvatten sker inom delar av Ågestaverket som inte omfattas av kärntekniklagens krav på nedmontering och rivning eftersom inget radioaktivt eller radioaktivt kontaminerat material förekommer i dessa utrymmen. Det innebär att avvecklingen av Ågestaverket kan ske utan att påverka reningen av PFAS.

Pumpningen av grundvatten kan fortsätta till reningsanläggningen så länge detta visar sig nödvändigt.

När Ågestaverket har rivits kommer det inte att finnas anledning att fortsätta pumpningen av grundvatten för Ågestaverkets räkning. För att kunna rena vattnet från PFAS kan dock pumpningen behöva fortgå ytterligare en tid. När pumpningen ska upphöra, får det bedömas om detta påverkar grundvattnet i sådan omfattning att det behöver anmälas eller tillståndsprövas. Det är idag mycket svårt att förutse hur länge reningen av PFAS behöver fortgå.

Rivningen av Ågestaverket innebär att radioaktiva anläggningsdelar innanför plåtskalet avlägsnas. Inga ingrepp sker i själva berggrummet såsom till exempel borrhning. Inträngande grundvatten leds till pumpgroparna både via ledningar utanför plåtskalet samt via rörledningar som passerar på insidan av plåtskalet. Därmed påverkas varken nivåer eller flöde av berggrundvatten. För det fall

ledningarna på insidan av plåtskalet tas bort i samband med avvecklingen, tätas genomföringarna så att vatten inte läcker in under pågående avveckling. Vattnet kommer då att rinna på utsidan av plåtskalet för att samlas upp i pumpgrupparna. Endast i samband med ett brott på en ledning som löper på insidan av plåtskalet, eller om ledningarna avlägsnas utan att genomföringarna tätas, riskerar byggnadsstrukturer, verktyg etc. att förorenas av PFAS. Flödet i dessa ledningar är mycket litet (det droppar snarare än rinner), vilket innebär att en förorening blir begränsad och enkelt kan tas om hand. Trasor som använts för att torka upp inläckande vatten omhändertas då som lågaktivt radioaktivt avfall som sänds för destruktions genomföring.

Synpunkter på miljökonsekvensbeskrivning

Kulturmiljöbedömning

Sökanden har låtit en oberoende industriantikvarie genomföra en konsekvensanalys avseende förlust av kulturhistoriska värden och slutsatserna redovisas i avsnitt 8.2.3 i miljökonsekvensbeskrivningen. Rapporten har i sin helhet bifogats som bilaga 2 till miljökonsekvensbeskrivningen. I miljökonsekvensbeskrivningens samlade bedömning vägs verksamhetens förväntade miljöpåverkan mot de intressen som formellt ska beaktas enligt miljöbalken såsom kommunala planer, miljö kvalitetsnormer, riksintressen och områdesskydd. Ågestaverket är inte utpekat som riksintresse, byggnadsminne eller liknande skydd enligt kulturmiljölagstiftningen.

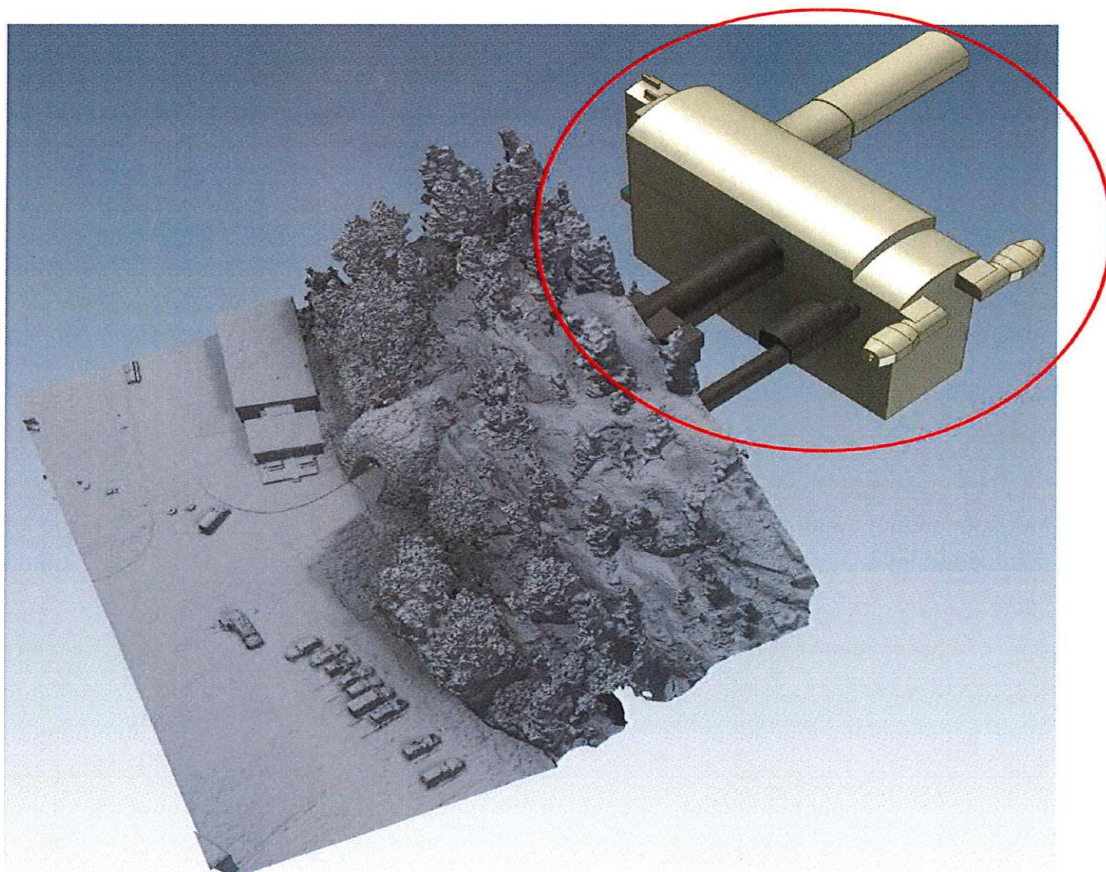
Ansökans omfattning

Ansökan omfattar de delar av anläggningen där det finns radioaktivitet och som därmed omfattas av prövningspunkt 45.10 i miljöprövningsförordningen.

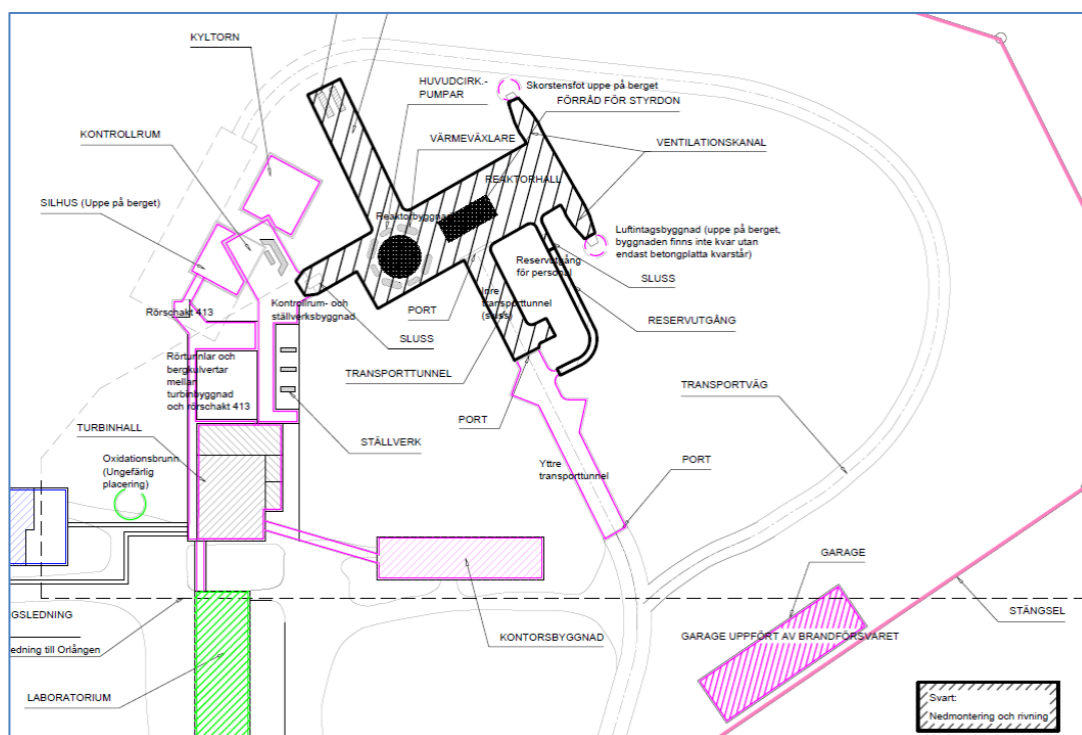
De delar som befinner sig utanför det område där det finns radioaktivitet, till exempel kontrollrummet, omfattas inte av ansökan. Om kontrollrummet och andra icke radioaktivt kontaminerade utrymmen ska rivas eller inte får avgöras i överenskommelse med fastighetsägaren som har att besluta om skicket på fastigheten när bolagets hyresavtal upphör. Vid genomförandet av den

kulturhistoriska konsekvensanalysen beslutades att denna analys skulle omfatta det tidigare kärnkraftverket som helhet. Av detta skäl värderades även utrymmen som inte är radioaktiva, till exempel kontrollrum och ställverksrum. Syftet var att den kulturhistoriska konsekvensanalysen skulle ge en så komplett bild som möjligt. Av samma skäl värderades inte bara själva anläggningen, utan även det historiska sammanhang som Ågestaverket tillkommit i.

Den del av anläggningen som omfattas av nedmontering och rivning (prövningspunkt 45.10) återfinns inne i bergrummet. I figur 1 nedan illustreras var detta utrymme är beläget inne i berget och figuren ger också en överblick över anläggningens storlek och form. Figur 2 nedan är en layoutritning över samtliga byggnader inom industriområdet.

Figur 1 – Ansökans avgränsning markerad med röd ring

Figur 2 – Den en del som omfattas av ansökan om nedmontering och rivning är markerad med svart rastrering.

Inga byggnader utanför bergrummet omfattas således av ansökan. Dessa byggnader disponeras inte av bolaget och bolaget har inga uppgifter om fastighetsägarens avsikter med byggnaderna.

Avfallshantering och friklassning

Avfallssortering och friklassning kan komma att ske på plats i Ågesta eller på annan plats, till exempel i Studsvik. Ansökan omfattar bägge alternativen.

Klassificering av avfall

Eftersom planering av nedmontering och rivning av Ågestaverket precis har inletts har det inte tagits fram instruktioner för hantering av de friklassade avfallsmängder som kommer att uppstå under avvecklingen. Bolaget avser att upphandla en totallösning för det friklassade avfallet utifrån de avfallsslag och volymer som kommer att uppstå vid Ågestaverket. Lösningen kring hanteringen av konventionellt och farligt avfall omfattar till exempel ombesörjande av logistik- och transporttjänster, sorteringskärl/containers och sorteringsystem. Instruktioner

kommer att tas fram i samband med att avtal tecknas. Utbildning av personal som hanterar rivningsavfall kommer att ske i samband med att instruktioner tas fram och ytor för avfallshantering planeras och uppförs. Bolaget säkerställer att upphandlad entreprenör uppvisar giltiga tillstånd för transport och omhändertagande av avfall. För farligt avfall och farligt gods ska transporterna ske enligt de gällande transportregelverken för att förebygga fara för miljö, hälsa och egendom. Bolagets säkerhetsrådgivare säkerställer att transporten sker under sådana säkerhetsförhållanden och att skador i samband med transporten förebyggs.

En inventering av miljöskadliga ämnen har genomförts i anläggningen för att säkerställa korrekt hantering av dessa. Före rivningsarbetet påbörjas kommer en materialinventering utföras med syfte att kunna omhänderta allt avfall på ett säkert sätt. Inventeringen kommer att omfatta både farligt avfall och icke-farligt avfall.

Klassificeringen av ett avfall om det är farligt avfall eller icke-farligt avfall kommer att göras i enlighet med avfallsförordningen (2011:927) alternativt Kemikalieinspektionens föreskrifter om klassificering och märkning av kemiska produkter (KIFS 2005:7). I tillämpliga fall där ett avfall inte kan bedömas som eller utifrån kännedom om avfallets egenskaper/innehåll kommer provtagning att utföras. Klassificering kan även göras utifrån säkerhetsdatablad. Om det fortfarande råder osäkerhet kring om ett avfall ska klassificeras som farligt avfall eller icke-farligt avfall kommer försiktighetsprincipen tillämpas och avfallet kommer att hanteras som farligt avfall.

Eftersom sökanden avser att upphandla en helhetslösning med avseende på avfallshantering är det ännu oklart om friklassad betong och sand kommer att gå till återanvändning för anläggningsändamål. Allt avfall lämnas till en entreprenör för transport och omhändertagande och det är entreprenören som styr vad avfallet kan användas till. Om friklassad betong eller sand avses användas för anläggningsändamål kommer sökanden att följa upphandlad entreprenörs styrning, till exempel krav på provtagning för att identifiera om avfallet är möjligt att användas för anläggningsändamål.

BAT-slutsatser

Länsstyrelsen efterfrågar en analys av om BAT-slutsatserna i EU 2018/1147 för avfallsbehandling i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU är tillämpliga för verksamheten eller inte.

Enligt Naturvårdsverkets vägledning är de aktuella BAT-slutsatserna tillämpliga för verksamheter för avfallsbehandling som är tillståndspliktiga enligt 29 kap. 56, 65, 66 och 67 §§ miljöprövningsförordningen (2013:251). De är även tillämpliga för oberoende utförd rening av avloppsvatten som inte omfattas av avloppsdirektivet 91/271/EEG och som släpps ut från ovan nämnda verksamheter, det vill säga anläggningar som är tillståndspliktiga enligt 28 kap. 3 § miljöprövningsförordningen.

Eftersom Ågestaverket inte omfattas av någon av de aktuella prövningskoderna är det sökandens bedömning att BAT-slutsatserna inte är tillämpliga i detta mål.

DOMSKÄL

Specifik miljöbedömning

Mark- och miljödomstolen konstaterar att det i detta fall, enligt 6 kap. 20 § miljöbalken, ska göras en så kallad specifik miljöbedömning. Domstolen bedömer att bolaget uppfyllt de krav avseende samråd som ställs upp i 6 kap. miljöbalken och att miljökonsekvensbeskrivningen, med de kompletteringar som gjorts, till innehållet uppfyller kraven i nämnda kapitel och att miljökonsekvensbeskrivningen därför kan godkännas. Domstolen finner vidare att den beskrivning av miljöeffekterna som redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen kan ligga till grund för ställningstagandet att miljöbedömningen kan slutföras, enligt 6 kap. 43 § miljöbalken.

Tillåtlighet

Mark- och miljödomstolen konstaterar att varken Strålsäkerhetsmyndigheten eller nämnden har motsatt sig tillstånd.

Länsstyrelsen, som inledningsvis motsatte sig tillstånd på grund av de kulturhistoriska intressena, har beslutat om anmälningsplikt enligt kulturmiljölagen för vissa åtgärder och angivit att detta inte hindrar att tillstånd enligt miljöbalken ges. Därefter har Förvaltningsrätten i Stockholm den 26 mars 2019 genom dom i mål 3846-19 upphävt beslutet om anmälningsplikt, efter medgivande från länsstyrelsen. Det anges i domen att länsstyrelsen – efter det att bolaget redogjort för vilka insatser som krävs ur säkerhetssynpunkt för att bevara Ågesta kärnkraftverk – inte bedömde det som meningsfullt att vidare utreda möjligheterna till en förklaring av anläggningen som ett byggnadsminne enligt kulturmiljölagen.

En forskare och en intresseorganisation har i målet inkommit med synpunkter med innebörden att planerna på rivning bör stoppas för att miljöerna ska kunna bevaras.

Miljöbalken innehåller bestämmelser till skydd för kulturmiljön. På ett allmänt plan gäller att balken ska tillämpas så att bland annat värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas (1 kap. 1 § andra stycket 2 miljöbalken). Vidare föreskrivs det att mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet så långt möjligt ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. (3 kap. 6 § första stycket miljöbalken).

Domstolen bedömer i förevarande fall att nedmontering och rivning enligt ansökan i och för sig innebär skada för miljöer som kan antas ha betydelse från allmän synpunkt på grund av sina kulturvärden. Sådana miljöer ska alltså enligt 3 kap. 6 § miljöbalken så långt som möjligt skyddas. Bolagets ansökan omfattar endast anläggningsdelar som är radioaktiva, och vilka således får antas utgöra en säkerhetsrisk om de inte tas om hand på rätt sätt. Huvudverksamheten vid Ågestaverket har sedan länge upphört och något genomförbart och säkerhetsmässigt

godtagbart alternativ till att nedmontera och riva ut radioaktiva delar föreligger inte. Såsom sökanden har påpekat finns det särskilda bestämmelser om avveckling av anläggningar i vilka kärnteknisk verksamhet inte längre ska bedrivas. Sådana anläggningar ska enligt 10 § 4 lagen om kärnteknisk verksamhet avvecklas och rivas på ett säkert sätt till dess att all verksamhet vid anläggningarna har upphört och allt kärnämne och allt kärnavfall placerats i ett slutförvar som slutligt förslutits. Mot denna bakgrund bedömer domstolen att de nu ansökta åtgärderna utifrån en prövning enligt miljöbalken kan tillåtas även om det innebär att miljöer som kan vara av kulturhistoriskt intresse delvis förstörs.

Med hänsyn till domstolens ställningstagande i denna del saknas det skäl att i enlighet med sökandens begäran inhämta särskilt yttrande från Strålsäkerhetsmyndigheten.

Domstolen finner i övrigt att den ansökta verksamheten inte står i strid mot några planbestämmelser eller miljökvalitetsnormer. Sökanden får anses ha lämnat uppgifter som ger tillräcklig grund för bedömningen att hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken och hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. samma balk iakttas. Domstolen finner sammanfattningsvis att ansökan kan bifallas med de villkor som redovisas i domslutet.

Tidsbegränsning

Utredningen i målet utgör inte tillräckligt underlag för att på obegränsad tid tillåta fortsatt servicedrift utan att bolaget vidtar åtgärder för att nedmontera och riva ut radioaktiva anläggningsdelar. Även om det av kärntekniklagen följer en skyldighet för bolaget att nedmontera och riva Ågestaverket anser domstolen att det bör gälla en uttrycklig gräns för hur länge servicedriften ska kunna fortsätta på grundval av den prövning som görs i denna dom. Enligt domstolen kan den av bolaget i andra hand föreslagna tidsfristen godtas, det vill säga att tillståndet ska gälla femton år från det att tillståndet har vunnit laga kraft. Denna tidsgräns ska föreskrivas för såväl servicedriften som nedmonteringen och rivningen.

Villkor m.m.

Nämnden och länsstyrelsen har godtagit bolagets förslag till villkor. Bolaget har å sin sida godtagit nämndens förslag till ytterligare villkor, som också stöds av länsstyrelsen, om att det bör delegeras till tillsynsmyndigheten att vid behov besluta om ytterligare villkor om begränsning av risken för spridning av föroreningar till vatten eller mark från hanteringen av avfall och övrig verksamhet utomhus. SSM har i förevarande mål som gäller prövning enligt miljöbalken inte lämnat några synpunkter avseende vilka villkor som ska gälla för verksamheten.

Beträffande kärnsäkerhet och strålskydd konstaterar mark- och miljödomstolen att den nu aktuella kärntekniska verksamheten omfattas av vissa föreskrifter som SSM utfärdat med stöd av kärntekniklagen och strålskyddslagen. Det framgår vidare av ansökan att SSM i sin prövning enligt kärntekniklagen beslutat om särskilda tillståndsvillkor för avvecklingen av Ågestaverket.

Mark- och miljödomstolen finner att villkor, i enlighet med vad bolaget föreslagit, samt förordnande om delegation, i enlighet med vad nämnden och länsstyrelsen förordat, bör fastställas. Domstolen anser emellertid att delegationen till tillsynsmyndigheten inte bör begränsa sig till enbart hanteringen av avfall och övrig verksamhet utomhus. Vidare bör delegationen även omfatta villkor för att begränsa spridningen av föroreningar till luft. Sökanden har godtagit dessa justeringar av delegationen.

När det gäller kärnsäkerhet och strålskydd finns i och för sig inte några formella hinder mot att vid prövning enligt miljöbalken fastställa villkor även i dessa avseenden. Det har dock inte framkommit skäl att, utöver de för verksamheten gällande föreskrifterna och villkoren som SSM utfärdat med stöd av kärntekniklagen och strålskyddslagen, i den förevarande miljöbalksprövningen fastställa några sådana villkor.

Verkställighetsförordnande

Mark- och miljödomstolen finner att bolaget visat att det föreligger skäl att medge verkställighetsförordnande.

Igångsättningstid

Med hänsyn till att tillgänglig teknik, metoder och övriga förutsättning för de ansökta åtgärderna kan ändras bör nedmontering och utrivning med stöd av tillståndet enligt denna dom vidtas inom en överskådlig tidsram. Domstolen anser därför att en igångsättningstid bör föreskrivas. Den av bolaget föreslagna tiden om fem år framstår som lämplig. Fristen bör börja löpa då denna dom vinner laga kraft. Vad gäller den fortsatta servicedriften, vilken redan pågår, saknas det skäl att föreskriva igångsättningstid.

Tidigare tillstånd

Bolagets tidigare tillstånd till att bedriva servicedrift för inledande avveckling av Ågestaverket, vilket meddelats av Nacka tingsrätt, miljödomstolen, genom dom i mål M 2094-07 den 25 november 2018, kan upphävas från och med den tidpunkt då denna dom vinner laga kraft.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se domsbilaga 2 (MMD-01)

Överklagande senast den 5 augusti 2019

Björn Räftegård

Jan-Olof Arvidsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Björn Räftegård, ordförande, och tekniska rådet Jan-Olof Arvidsson samt de särskilda ledamöterna Ronald Bergman och Michael Borell.

NACKA TINGSRÄTT

Ink 2018-08-31

Akt. M 5425/18
Aktbil. 1Mark- och miljödomstolen
vid Nacka tingsrätt
Box 1104
131 26 Nacka strand

NACKA TINGSRÄTT

INKOM: 2018-08-31
MÅLNR: M 5425-18
AKTBIL: 1Datum:
2018-08-10Kontakt: Marie-Louise Olvstam
E-post: marie-louise.olvstam@svafo.seTelefon: 0709-677 097
Dok.nr: GD-18-038**Ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till fortsatt servicedrift samt nedmontering och rivning av Ågestaverket**Sökande: Vattenfall AB
169 92 SolnaOmbud: Jur. kand. Marie-Louise Olvstam
AB SVAFO
Box 90, 611 23 Nyköping
Telefon: 0709-677 097
marie-louise.olvstam@svafo.se

Saken: Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till fortsatt servicedrift samt nedmontering och rivning av Ågestaverket på fastigheten Ågesta 2:11 i Huddinge kommun, Stockholms län (22 kap. 1 § miljöprövningsförordningen, verksamhetskod 45.10) inklusive för avvecklingen nödvändig hantering av radioaktivt avfall (29 kap. 59 § miljöprövningsförordningen verksamhetskod 90.470) samt sortering och lagring av icke radioaktivt avfall (29 kap. 49 § och 51 § miljöprövningsförordningen, verksamhetskod 90.40 respektive 90.60)

YRKANDEN

Sökanden ansöker om tillstånd enligt 9 kap. 6 § miljöbalken för fortsatt servicedrift samt nedmontering och rivning av Ågestaverket, allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad ansökningshandlingarna utvisar.

Sökanden yrkar vidare;

- att Mark- och miljödomstolen godkänner den till ansökan bifogade miljökonsekvensbeskrivningen
- att tillståndet får tas i anspråk även om det inte vunnit laga kraft
- att någon särskild igångsättningstid enligt 22 kap. 25 § 2 st miljöbalken inte ska föreskrivas

1 BAKGRUND OCH ORIENTERING

1.1 Allmänt

Ågestaverket var Sveriges första kommersiella kärnkraftverk och var i drift mellan 1964 och 1974. Anläggningen var en tungvattenmodererad reaktor som i huvudsak försåg Farsta med fjärrvärme genom ett kulvertsystem. Viss del av reaktoreffekten användes även till att producera el som togs ut via en turbin och en generator som levererade ut elen på stadsnätet.

Ågestaverket är beläget i Huddinge kommun, ca 4 km söder om Farsta. Anläggningen ligger i ett bergrum, inneslutet i ett plåtskal. Anläggningen ägs till lika delar av AB SVAFO och Vattenfall AB och servicedrift bedrivs enligt avtal av SVAFO med Vattenfall som tillståndshavare. Stockolms stad äger fastigheten.

Förutom bränsle, tungt vatten samt två huvudvärmeväxlare finns i princip alla anläggningsdelar kvar inuti inneslutningen.

Anläggningen befinner sig i en driftfas kallad servicedrift, vilket består av underhåll, tillsyn, radiologisk omgivningskontroll samt åtgärder för att underlätta den framtida rivningen. Vattenfall önskar nu gå vidare i avvecklingen och genomföra nedmontering och rivning för att avlägsna resterande radioaktivt kontaminerat material från platsen.

Avvecklingen av en kärnkraftsreaktor är tillståndspliktig enligt miljöbalken (1998:808). De åtgärder som omfattas av ansökan ska även prövas enligt kärntekniklagen (1984:3). Detta sker genom en uppdatering av säkerhetsredovisningen för anläggningen, vilken ska godkännas av Strålsäkerhetsmyndigheten innan åtgärderna får vidtas.

1.2 Avvecklingens faser

Avvecklingen av ett kärnkraftverk kan delas in i tre faser; avställningsdrift, servicedrift och nedmontering och rivning. Denna ansökan avser servicedrift och nedmontering och rivning.

Avvecklingsfas	Beskrivning
Avställningsdrift	Ett driftläge där elproduktionen har upphört och där bränslet slutligt tas ut ur och transporteras bort från reaktorn. När allt kärnbränsle är borttransporterat övergår anläggningen automatiskt i servicedrift.
Servicedrift	Ett driftläge där allt kärnbränsle är borttransporterat men där anläggningen fortfarande innehåller radioaktivt material.
Nedmontering och rivning	Nedmontering och rivning är avvecklingsfasen som efterföljer avställningsdrift/servicedrift. Under fasen pågår aktiviteter för att bortskafla hela eller delar av anläggningen samt minska radioaktiva ämnen i mark och kvarvarande byggnader till sådana nivåer som möjliggör friklassning.

1.3 Ansökans omfattning och avgränsning

1.3.1 Vad som ingår i ansökan

Tillståndsplikten enligt miljöbalken gäller för "...verksamhet varigenom en kärnkraftsreaktor eller annan kärnreaktor monteras ned eller avvecklas, från det att reaktorn stängs av till dess att reaktorn efter avställningsdrift, servicedrift och rivning har upphört genom att allt kärnbränsle och annat radioaktivt kontaminerat material varaktigt har avlägsnats från anläggningsplatsen."

Sökanden tolkar detta som att allt aktiverat eller kontaminerat material ska ha tagits om hand i mellanlager eller slutförvar och att byggnaderna har förklarats fria från radioaktivitet enligt Strålsäkerhetsmyndighetens bestämmelser om friklassning. Denna ansökan avser samtliga kvarvarande åtgärder som krävs för att åstadkomma ett sådant slutstadium. Med anläggningsplatsen avser sökanden berggrummet där Ågestaverket är beläget.

Tillståndsplikten omfattar därmed de delar av anläggningen där det finns inducerad radioaktivitet i byggnads- eller systemdelar eller där det finns kontamination (radioaktiv smuts). Exempelvis inkluderar detta reaktorn med dess interna delar, ånggeneratorer, tankar och rörsystem. Vissa anläggningsdelar behöver tas bort i sin helhet och vissa byggnadsstrukturer behöver avlägsnas. Andra delar kan gå att rengöra på plats. Radioaktiviteten ska avlägsnas till nivåer som fastställs av Strålsäkerhetsmyndigheten.

Vilka delar av anläggningsplatsen som innehåller radioaktivitet och/eller kontamination framgår av avsnitt 4 i Bilaga A.

Förutom hantering av radioaktivt avfall som ingår som en naturlig del av nedmontering och rivning, har sökanden inkluderat sortering och lagring av konventionellt avfall som uppstår vid rivningen (miljöstation). Hanteringen av konventionellt avfall utgör anmälningspliktig s.k. C-verksamhet, men har inkluderats i ansökan för att ge en samlad bild av verksamhetens omfattning.

Ansökan omfattar även fortsatt servicedrift. Därmed kan nu gällande miljötillstånd upphävas den dag det nya tillståndet vinner laga kraft.

1.3.2 Exkluderat från ansökan

Ansökan inkluderar inte hanteringen av uppkommet avfall sedan det har lämnat det verksamhetsområde inom vilket Ågestaverket är beläget.

Ansökan omfattar inte byggnader, anläggningsdelar, rörsystem etc. där det aldrig har funnits någon radioaktivitet eller där sanering redan har genomförts, exempelvis reningsbyggnad med tillhörande ledningar, laboratoriebyggnad och fjärrvärmekulvertar.

Ansökan inkluderar inte någon prövning avseende upphörande av pumpning av grundvatten. Idag pumpas grundvatten för att hålla anläggningen torr. När avvecklingen är slutförd finns inget skäl att fortsätta pumpning av grundvatten för Ågestaverkets räkning. Inläckande grundvatten har dock förorenats av PFAS-ämnen från tidigare verksamhet som Storstockholms brandförsvaret bedrivit på fastigheten. Grundvattnet passerar därför en reningsanläggning innan det släpps till recipienten. Det är i dagsläget oklart hur lång tid denna rening behöver fortgå. Avvecklingen av Ågestaverket avses genomföras på ett sätt som gör det möjligt att fortsätta pumpningen av grundvatten så länge som detta behöver renas. Om det i framtiden blir aktuellt

att upphöra med pumpning av grundvatten, får det ske en bedömning av om detta utgör prövningspliktig vattenverksamhet.

2 GÄLLANDE TILLSTÅND

2.1 Miljötillstånd

Miljödomstolen vid Nacka tingsrätt har i dom 2008-11-25, mål nr M 2094-07, meddelat tillstånd att bedriva servicedrift för inledande avveckling av Ågestaverket. Tillståndet är tidsbegränsat till och med utgången av 2020.

För verksamheten gäller följande villkor:

Utöver vad som i kärnsäkerhets- respektive strålskyddshänseende gäller för den tillståndsgivna verksamheten enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet respektive strålskyddslagen (1988:220) eller har föreskrivits med stöd av dessa lagar ska följande villkor gälla.

1. Om inte annat framgår av denna dom så ska verksamheten bedrivas i huvudsak på det sätt som bolaget har uppgett eller åtagit sig i målet.

Miljödomstolen har enligt 22 kap. 25 § miljöbalken överlåtit åt tillsynsmyndigheten att meddela ytterligare villkor i fråga om kontroll av verksamheten enligt miljöbalken.

Länsstyrelsen i Stockholms län samt Strålsäkerhetsmyndigheten har ett delat ansvar för tillsynen enligt miljöbalken. Ingen av tillsynsmyndigheterna har utnyttjat bemyndigandet.

2.2 Vattendom

Ågestaverket är till huvuddelen beläget i berg. Grundvattenströmningar i berget ger upphov till ett mindre vattenflöde in i bergrummet, på utsidan av plåtskalet. Detta vatten leds bort via ett rörsystem ut till sjön Orlången. Denna vattenverksamhet är reglerad genom Österbygdens Vattendomstols dom meddelad 1959-05-30.

2.3 Tillstånd enligt kärntekniklagen

Anläggandet av Ågestaverket reglerades ursprungligen genom beslut enligt dåvarande atomenergilagen samt flera vattendomar. Det nu gällande beslutet om tillstånd enligt kärntekniklagen meddelades av regeringen 1994-06-16.

Strålsäkerhetsmyndigheten har 2017-06-29 beslutat om särskilda tillståndsvillkor för Ågestaverket som gäller under avvecklingen, SSM2017-2293-1.

3 VERKSAMHETEN

3.1 Servicedrift

Verksamheten befinner sig redan idag i servicedrift, ett drifttillstånd då allt bränsle och tungvatten har transporterats bort. Servicedriften består i tillsyn, löpande underhåll, omgivningskontroll samt åtgärder för att underlätta den framtida rivningen. Syftet är att

bibehålla anläggningen i ett passivt säkert tillstånd inför det kommande avvecklingsarbetet. Tillsyn görs ett antal gånger per månad. Därutöver går ett vaktbolag ronder bland annat för att säkerställa att skalskyddet är intakt samt att vattennivåerna i bergdränagesumparna inte överskrider bestämda nivåer.

Bergdränagesystemet, som transporterar bort grundvatten, är fortfarande i drift. Provtagning sker i bergdränagebassängen, i Orångsdiket samt på dikets sediment två gånger per år enligt gällande omgivningskontrollprogram. En utökad kontroll och rening har inletts med anledning av att en förorening av PFAS¹ har uppmätts i bergdränagevattnet i Ågestaverket.

3.2 Nedmontering och rivning

3.2.1 Avvecklingens slutmål

Nedmontering och rivning består i att radioaktiva komponenter och byggnadsdelar på ett säkert sätt demonteras och transporteras bort.

Den lagstadgade avvecklingen måste ske så att radioaktivitet och radioaktiv kontamination är avlägsnad till nivåer som fastställs av Strålsäkerhetsmyndigheten. När dessa nivåer har uppnåtts kan så kallad friklassning ske, vilket beslutas av Strålsäkerhetsmyndigheten.

Som en del i avvecklingen avses bergrummet att förslutas. Genom förslutning kan friklassning underlättas och det undviks även att människor skadas i den avvecklade anläggningen. Förslutning sker i anslutning till portöppningar samt i ventilationsschakt och avlopp. Det som återstår av anläggningen efter nedmontering och rivning är i huvudsak anläggningsstrukturen, det vill säga väggar och tak i betong, inneslutningens plåtskal, strålskyddsportar och gallerdurk.

3.2.2 Alternativa metoder för nedmontering och rivning

Det finns olika sätt att genomföra en avveckling av ett kärnkraftverk på. Man kan välja att avveckla ett rum, en våning eller en byggnad i taget. Ett annat sätt är att ta bort ett processystem i taget. En metod kan gå ut på att plocka ut de mest radioaktiva komponenterna först och en annan metod att ta ut dem sist.

Sökanden avser att upphandla nedmontering och rivning och vill ha frihet att välja vilken metod – eller kombination av metoder – som leverantörerna rekommenderar utifrån de erfarenheter som finns från tidigare rivningsprojekt. En grundförutsättning för arbetet kommer dock att vara att verksamheten ska bedrivas med säkerheten som främsta fokus, vilket bland annat innebär att personalen ska få så låg stråldos som möjligt. En annan utgångspunkt är att arbetet ska bedrivas så att det skapas så små mängder radioaktivt avfall som möjligt som behöver omhändertas i slutliga förvar utifrån vad som är tekniskt och ekonomiskt rimligt.

¹ PFAS; Högfluorerade ämnen som bryts ned mycket långsamt eller inte alls i naturen, medan andra omvandlas till persistenta ämnen. Många av dem är bioackumulerande, det vill säga de ansamlas i levande organismer. Föroreningen härrör från Storstockholms brandförsvars brandövningsplats som är lokaliserad ovanpå berget och har sitt ursprung från tidigare användning av brandskum innehållande PFAS. Användningen av brandskummet har upphört och bergdränagevattnet renas numera effektivt med kolfilter.

De metoder som kommer att användas för att demontera anläggningen i hanterbara stycken är sågning, kapning, mekaniskt demontage med mera. Olika tillvägagångssätt kommer att användas beroende på vad som ska demonteras och förberedas för transport från anläggningen.

Strategier för avveckling kommer även att ta hänsyn till miljö- och hälsofarliga ämnen, till exempel asbest och PCB, som finns kvar i anläggningen och en säker hantering av dessa.

3.2.3 *Åtgärder och arbetsmoment*

Nedmontering och rivning består av en rad olika aktiviteter som kan sammanfattas enligt följande;

- Uppförande av logistikytor samt byggnation av nytt fysiskt skydd.
- Segmentering av reaktortanken på plats alternativt kapning, förslutning och uttransport av reaktortank och reaktortanklock i två delar.
- Demontering, eventuell segmentering samt uttransport av stora komponenter såsom till exempel tryckhållartank och avblåsningstankar.
- Demontering av kvarvarande rörsystem, mekaniska och elektriska installationer samt kablage och kabelstegar samt rivning av de delar av de byggnadsstrukturer som inte kan friklassas
- Friklassning av byggnad samt förslutning.

4 LOKALISERING OCH PLANFÖRHÅLLANDEN

4.1 Lokalisering

Ågestaverket ligger i Huddinge kommun, ca fyra kilometer söder om Farsta centrum.

Avståndet till närmaste bostäder är ca 700 meter.

Två naturreservat (Orlångens naturreservat och Lännaskogens Naturreservat) och flera Natura 2000-områden finns i omgivningarna. Dessutom är området ett riksintresse för friluftsliv. Inga riksintressen för kulturmiljö eller andra särskilt utpekade kulturhistoriskt intressanta objekt eller miljöer finns i Ågestaverkets närområde. Ågestaverket i sig är ett objekt som bedöms ha industri- och samhällshistoriskt intresse.

4.2 Alternativa lokaliseringar

Eftersom ansökan avser avveckling av en befintlig verksamhet, redovisas inga alternativa lokaliseringar.

4.3 Kommunala planer

Fastigheten där Ågestaverket är belägen omfattas inte av detaljplan.

I Huddinge kommuns översiktsplan 2030, beslutad i maj 2014, nämns värdet av de sammanhängande grönområdena i Ågestaverkets närhet och kommunens avsikt är att utveckla området för att öka antalet besökare i naturområdena.

5 TEKNISK BESKRIVNING

En beskrivning av anläggningen och planerade åtgärder återfinns i Bilaga A.

6 MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

Miljökonsekvensbeskrivningen återfinns i Bilaga A. Sammanfattningsvis bedöms den ansökta verksamheten medföra mycket små förändringar vad gäller påverkan på människors hälsa och miljön.

7 MILJÖKVALITETSNORMER

Verksamheten bidrar inte till att några miljö kvalitetsnormer riskerar att överskridas eller några ytvattenförekomster försämras, se vidare i miljökonsekvensbeskrivningen Bilaga A.

8 ALLMÄNNA HÄNSYNSREGLER

Sökanden är medveten om sin skyldighet att beakta de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalkens andra kapitel. Bestämmelserna kommer att beaktas på följande sätt;

8.1 Kunskapskravet (2:2 MB)

Vattenfall AB har lång och gedigen erfarenhet av kärnteknisk verksamhet och har möjlighet att ta del av erfarenheter från avveckling av bland annat Barsebäcksreaktorerna och R2-reaktorn i Studsvik. Vattenfall ingår även i olika nationella och internationella nätverk för att ta del av erfarenheter från andra avvecklingsprojekt.

Företrädesvis kommer konsulter och entreprenörer med dokumenterad erfarenhet och kompetens från kärnteknisk verksamhet att anlitas för att genomföra uppdrag i anläggningarna.

Inom ramen för miljöledningssystemet genomförs kontinuerligt miljöriskanalyser varvid förebyggande åtgärder identifieras. En särskilt tillsatt miljösamordnare kommer att arbeta i organisationen under nedmontering och rivning.

Vid upphandling ställs krav på att leverantörerna ska ha ett miljöledningssystem och det sker återkommande bedömningar av leverantörerna inom detta område.

8.2 Försiktighetsprincipen och principen om bästa möjliga teknik (2:3 MB)

Under nedmontering och rivning kommer styrd ventilation av anläggningen att anordnas, med filter som fångar upp eventuell luftburen aktivitet. Inga utsläpp till luft förväntas ske under normal drift.

Aktiviteter som innebär vattenhantering kommer att undvikas. Om sådana aktiviteter trots allt måste utföras kommer det ske i slutna system och vattnet kommer att transporteras med lastbil till godkänd reningsanläggning, t ex SVAFO:s anläggning i Studsvik.

Befintlig travers kommer att moderniseras i syfte att säkerställa att personalen kan hantera traversen utan att utsättas för strålning samt för att säkerställa att inga incidenter inträffar på grund av att last blir hängande eller tappas.

Nedmonterings- och saneringsåtgärder kan många gånger genomföras med olika typer av metoder. Vilken metod som används måste beslutas från fall till fall. När ett nytt arbetsmoment ska genomföras i en kärnteknisk anläggning sker en beredning av arbetsmomentet där det värderas utifrån flera olika perspektiv, men där personalens säkerhet väger tungt vid valet av metod. Riskbedömningar utförs inför varje arbetsmoment. Detta innebär att olika metoder kan vara bästa möjliga teknik (BAT) för olika situationer.

Exempel på utvärderingskriterier vid val av metod:

- Dos till personal
- Övriga arbetsmiljörisker
- Utsläpp av radioaktivitet
- Uppkomst av sekundäravfall
- Behov av stödsystem, t.ex. ventilation, aktivitetsövervakning
- Leverantörens erfarenhet
- Kemikalieförbrukning
- Tid och kostnad

Det pågår kontinuerligt ett branschgemensamt arbete med att identifiera och utvärdera nya metoder och tekniker för nedmontering och rivning. Erfarenheter finns även från tidigare genomförda projekt inom koncernen, till exempel avvecklingen av R2 reaktorn i Studsvik. Erfarenheter av liknande arbetsmoment finns även från driften vid kärnkraftverken i Ringhals och Forsmark i samband med utbyte av komponenter och system.

8.3 Produktvalsprincipen (2:4 MB)

Kemikalier som används i verksamheten förtecknas. Inom Vattenfallkoncernen finns verktyg som ger tillgång till underlag för riskbedömningar och underlättar bedömningar av om kemikalier kan ersättas med mer miljö- och hälsovänliga alternativ.

8.4 Resurshushållningsprincipen (2:5 MB)

Vid nedmontering av komponenter kommer arbetet bedrivas med målet att så mycket material som möjligt ska kunna friklassas, det vill säga förklaras fritt från radioaktiv kontamination. Det innebär att materialet kan återanvändas eller återvinnas på vanligt sätt och så lite som möjligt behöver omhändertas i slutförvar för radioaktivt avfall.

8.5 Lokaliseringsprincipen (2:6 MB)

De ansökta åtgärderna är kopplade till Ågestaverket och några alternativa lokaliseringar är därmed inte möjliga att ange. De ansökta åtgärderna strider inte mot kommunala planer.

9 SAMRÅD

Samråd har genomförts i enlighet med bestämmelserna i 6 kapitlet miljöbalken. En fullständig redogörelse för samrådet återfinns i miljökonsekvensbeskrivningen i Bilaga A.

10 VILLKOR

10.1 Förslag till villkor

Sökanden föreslår följande villkor för verksamheten:

1. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden har redovisat i ansökan och i övrigt åtagit sig i detta mål.
2. Kemikalier och avfall ska förvaras på sådant sätt att det inte förorenar omgivningen. Uppställning av packade avfallskollin ska ske på hårdgjord yta.
3. Den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder får inte överstiga följande begränsningsvärden:

Dag	kl. 06.00 - 18.00	50 dB(A)
Kväll	kl. 18.00 - 22.00	45 dB(A)
Natt	kl. 22.00 - 06.00	40 dB(A)

Kontroll av de angivna begränsningsvärdena ska ske genom närfältsmätningar och beräkningar efter tillsynsmyndighetens begäran. Närfältsmätningar och beräkningar ska ske enligt Naturvårdsverkets vägledning.

10.2 Motivering av villkorsförslag

Den ansökta verksamheten, både servicedrift och nedmontering och rivning, förväntas få mycket begränsad påverkan på omgivningen eftersom verksamheten huvudsakligen kommer att bedrivas inne i bergrummet. Genom åtagande om att installera filter för rening av utgående luft, säkerställs att luftutsläppen hålls på mycket låga nivåer och inget vatten kommer att släppas ut till recipienten till följd av den ansökta verksamheten. Av dessa skäl föreslås endast sedvanliga villkor för buller samt hantering av kemikalier och avfall.

11 KONTROLL AV VERKSAMHETEN

Radiologisk omgivningskontroll sker idag genom provtagning på bergdränagevatten samt vatten och sediment i Orlångsdiket. Omgivningskontrollen kommer att anpassas för nedmontering och rivning och ett reviderat kontrollprogram tas fram i samråd med Strålsäkerhetsmyndigheten.

Ett kontrollprogram enligt miljöbalken kommer att tas fram för uppföljning av villkor i tillståndsbeslut samt uppfyllande av bestämmelserna i förordning (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll.

12 TILLÄTLIGHET

Sökanden är skyldig att avveckla Ågestaverket enligt bestämmelserna i 10 § kärntekniklagen (1984:3). De ansökta åtgärderna är nödvändiga för att säkerställa att avvecklingen av Ågestaverket sker säkert och effektivt.

Verksamheten strider inte mot kommunala planer och medför inte att någon miljö kvalitetsnorm kommer att överskridas. Verksamheten bedöms ha en mycket liten påverkan på miljön och pågår under en begränsad tid.

Det är därmed sökandens bedömning att verksamheten är tillåtlig enligt miljöbalken.

13 TIDPLAN

Nuvarande miljö tillstånd är tidsbegränsat till utgången av 2020.

Det är sökandens avsikt att påbörja nedmontering och rivning så snart som möjligt, vilket tidigast bedöms kunna infalla 2019. Innan nedmontering och rivning kan inledas krävs – förutom miljö tillstånd – att Strålsäkerhetsmyndigheten godkänner en säkerhetsredovisning enligt bestämmelserna i myndighetens föreskrifter. Innan detta kan ske ska EU-kommissionen ges möjlighet att yttra sig över en redovisning enligt artikel 37 i Euratomfördraget.

För att nedmontering och rivning ska kunna inledas, krävs att ett antal åtgärder genomförs i anläggningen. Ombyggnation av personalutrymmen behöver ske för att möjliggöra avsökning, ombyte och dusch. Befintlig travers ska uppdateras för att möta gällande arbetsmiljökrav och minska risken för incidenter. Ventilation saknas idag i anläggningen och behöver installeras för att kunna kontrollera och rena utgående luft. Det finns kvarlämnat driftavfall som kan behöva avlägsnas innan nedmontering och rivning kan inledas.

Eftersom det rör sig om tämligen omfattande åtgärder som ska vidtas, önskar sökanden förlänga tiden för servicedrift för det fall att nedmontering och rivning inte kan komma igång innan nuvarande miljö tillstånd upphör att gälla.

Det är osäkert hur lång tid nedmontering och rivning kommer att pågå, men en bedömning är att åtgärderna kan ta tre-sex år att genomföra, men kan ta både längre och kortare tid. Därefter ska anläggningen formellt friklassas, vilket är en process som bedöms pågå under två-tre år. Först när anläggningen är friklassad, upphör den verksamhet som omfattas av prövningsplikten enligt miljöbalken. Mot bakgrund av att sökanden är skyldig att avveckla anläggningen enligt kärntekniklagen, hemställer sökanden om att tillståndet inte begränsas i tiden.

Eftersom ansökan innefattar fortsatt servicedrift anser sökanden att en igångsättningstid inte behöver slås fast. Det tidigare tillståndet kan i stället upphävas och det nya tillståndet tas i anspråk den dag domen vinner laga kraft.

14 PLATS FÖR HUVUDFÖRHANDLING

Sökanden föreslår att huvudförhandling ska äga rum i aulan vid Ågestaverket, Vidjavägen 17 i Farsta.

För det fall att Mark- och miljödomstolen vill företa syn inne på den kärntekniska anläggningen, vill sökanden upplysa om att samtliga deltagare måste anmälas senast 48 timmar i förväg och uppge namn och personnummer för att kunna få tillträde.

15 AKTFÖRVARARE

Som aktförvarare föreslås:

Patrick Stenbacka
Kansliavdelningen, kommunstyrelsens förvaltning
141 85 Huddinge

Besöksadress: Kommunalvägen 28
Telefon: 08-535 302 88

Patrick Stenbacka har förklarat sig villig att åta sig uppdraget.

Vattenfall AB (publ.)

Marie-Louise Olvstam
enligt fullmakt

Bilaga

[A] Miljökonsekvensbeskrivning inklusive teknisk beskrivning

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.